

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ GIẢI QUYẾT MỐI QUAN HỆ GIỮA HỌC VỚI HÀNH Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC TRẦN QUỐC TUẤN

NGUYỄN MẠNH HƯỜNG (*)

Tóm tắt: Trên cơ sở làm rõ nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò quan trọng của việc gắn kết học tập với thực tiễn trong giáo dục, bài viết phân tích ưu điểm và hạn chế trong thực tiễn đào tạo tại nhà trường. Từ đó, đề xuất các giải pháp nhằm góp phần nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội ta cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại.

Từ khóa: Đào tạo học viên cấp phân đội; đổi mới giáo dục và đào tạo; mối quan hệ giữa học và hành; tư tưởng Hồ Chí Minh; Trường Đại học Trần Quốc Tuấn.

Abstract: Based on clarifying Ho Chi Minh's thought on the crucial role of linking theoretical learning with practical application in education, the article analyzes the strengths and limitations in the current training practices at the university. It then proposes solutions to improve the quality of education and training, thereby meeting the requirements of building a revolutionary, regular, elite and gradually modernized Vietnam People's Army.

Keywords: Cadet training; educational and training reform; relationship between theory and practice; Ho Chi Minh's thought; Tran Quoc Tuan University.

Ngày nhận bài: 20/7/2025 Ngày biên tập: 09/9/2025 Ngày duyệt đăng: 19/10/2025

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về giải quyết mối quan hệ giữa học với hành

Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục và đào tạo là một hệ thống lý luận sâu sắc và có tính thực tiễn cao, trong đó mối quan hệ giữa học và hành được xem là nguyên tắc cốt lõi trong phát triển năng lực con người. Người khẳng định: “Học phải đi đôi với hành, lý luận phải liên hệ với thực tế”⁽¹⁾. Đây không chỉ là quan điểm về phương pháp học tập mà còn là triết lý giáo dục cách mạng, thể hiện sự thống nhất giữa nhận thức và hành động trong sự nghiệp cách mạng và xây dựng đất nước.

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh vai trò chủ động, sáng tạo của người học trong quá trình tự rèn luyện, vận dụng kiến thức vào thực tế công việc và cuộc sống, góp phần nâng cao năng lực, phẩm chất toàn diện. Người cho rằng kiến thức không phải

mục đích cuối cùng mà là phương tiện phục vụ dân và sự nghiệp cách mạng. Do đó, học tập cần thiết thực, có trọng tâm, trọng điểm, tránh học suông, học để ghi nhớ mà không vận dụng được. Quan điểm này xuất phát từ thực tiễn cách mạng Việt Nam và tư duy biện chứng, nhấn mạnh sự kết hợp hài hòa giữa lý luận và thực hành, tư duy và hành động, kiến thức và kỹ năng. Người cho rằng người học phải biết vận dụng những gì đã học để giải quyết vấn đề thực tiễn, qua đó hình thành tư duy sáng tạo, kỹ năng nghề nghiệp và phẩm chất đạo đức cách mạng.

Trong môi trường đào tạo quân sự, tư tưởng Hồ Chí Minh về học và hành càng trở nên thiết yếu. Việc gắn học với hành không chỉ giúp học viên nắm vững lý luận mà còn rèn luyện kỹ năng, nâng cao khả năng giải quyết tình huống thực tiễn trong huấn luyện, chiến đấu. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Thời kỳ huấn luyện này... chỉ mới giúp được cho

(*) Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

anh em những điều căn bản ứng dụng ngay vào các công tác bây giờ, định rõ cho anh em một phương hướng đi cho khỏi lầm đường và thêm nữa gợi lòng ham muốn nghiên cứu của anh em. Sau đây ra nhận việc, các anh em sẽ phải vừa làm vừa học, nghiên cứu không những trong sách vở mà ngay trong những công tác của mình”⁽²⁾. Điều này cũng phù hợp với nguyên tắc huấn luyện của Quân đội nhân dân Việt Nam là “cơ bản, thiết thực, vững chắc” nhằm xây dựng Quân đội chính quy, tinh nhuệ, hiện đại.

2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về giải quyết mối quan hệ giữa học với hành ở Trường Đại học Trần Quốc Tuấn

Trường Đại học Trần Quốc Tuấn - một trong những cơ sở đào tạo sĩ quan cấp phân đội của Quân đội nhân dân Việt Nam đã có nhiều bước tiến đáng kể trong việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về mối quan hệ giữa học với hành trong đào tạo học viên. Trước hết, Nhà trường luôn chú trọng xây dựng chương trình đào tạo gắn liền với thực tiễn công tác, huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu, đáp ứng yêu cầu chuẩn hóa, hiện đại hóa, phù hợp với mục tiêu xây dựng Quân đội trong tình hình mới. Có nhiều giải pháp lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện hiệu quả khâu đột phá “Nâng cao chất lượng dạy - học”; kịp thời cập nhật kiến thức mới, vận dụng tốt phương pháp dạy - học tích cực và ứng dụng công nghệ thông tin, trang thiết bị hiện đại vào dạy - học.

Nhà trường đã tổ chức nhiều đợt huấn luyện dã ngoại, diễn tập, thực tập giúp học viên có cơ hội áp dụng lý thuyết vào các tình huống thực tiễn. Hình thức đào tạo đa dạng, phong phú, từ học tập trên lớp đến các hoạt động ngoại khóa, tạo điều kiện để học viên phát huy năng lực, tư duy sáng tạo và kỹ năng thực hành. Vai trò của người thầy và cán bộ quản lý cũng được đề cao, với nhiều biện pháp nâng cao năng lực giảng viên, tạo sự gắn kết chặt chẽ giữa giảng dạy và huấn luyện thực tế. Bên cạnh đó, Nhà trường đã tăng cường giáo dục chính trị tư tưởng, rèn luyện đạo đức cách mạng, nâng cao ý thức tự giác học tập, rèn luyện của học viên. Qua đó, tạo nên môi trường học tập - rèn luyện có tính kỷ luật cao, khuyến khích học viên phát huy tính tích cực,

sáng tạo, đáp ứng yêu cầu xây dựng đội ngũ sĩ quan cấp phân đội vững vàng về mọi mặt.

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, việc giải quyết mối quan hệ giữa học với hành của Nhà trường vẫn còn một số hạn chế, như phương pháp đào tạo chưa tận dụng triệt để các phương tiện, công nghệ hiện đại trong giảng dạy và huấn luyện. Việc áp dụng các hình thức học tập tích cực, sáng tạo chưa đồng đều giữa các khoa, bộ môn, dẫn đến hiệu quả vận dụng kiến thức vào thực tiễn chưa cao. Một số giảng viên, cán bộ quản lý chưa thực sự gương mẫu trong việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về học và hành, gây ảnh hưởng không tốt đến chất lượng và hiệu quả đào tạo. Mặt khác, tính tự giác, chủ động học tập và vận dụng kiến thức của một bộ phận học viên còn hạn chế. Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo của Quân đội nói chung và Trường Đại học Trần Quốc Tuấn nói riêng, việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về giải quyết mối quan hệ giữa học với hành trở thành một yêu cầu cấp thiết, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo đội ngũ sĩ quan cấp phân đội đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của nhiệm vụ quân sự trong tình hình mới.

Để nâng cao hiệu quả vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về giải quyết mối quan hệ giữa học với hành, cần thực hiện tốt một số giải pháp sau:

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể trong vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về giải quyết mối quan hệ giữa học với hành trong đào tạo học viên cấp phân đội.

Nhà trường cần tổ chức các hoạt động tuyên truyền, quán triệt sâu sắc tư tưởng Hồ Chí Minh về giải quyết mối quan hệ giữa học với hành tới toàn thể cán bộ, giảng viên, cán bộ quản lý và học viên. Việc này nhằm tạo sự thống nhất về nhận thức, trách nhiệm và hành động, giúp các chủ thể hiểu rõ ý nghĩa, vai trò quan trọng của việc vận dụng triệt để mối quan hệ học với hành trong quá trình đào tạo. Đồng thời, phải khẳng định rằng việc thực hiện tốt nguyên tắc này không chỉ nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của học viên mà còn góp phần rèn luyện phẩm chất đạo đức, tác phong người sĩ quan cách mạng.

Theo quan điểm của Đảng ta trong Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2023 và Nghị quyết số 71-NQ/TW ngày 22/8/2025 về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo, việc phát triển đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo là một trong các nhiệm vụ giải pháp nhằm đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo. Do đó, Nhà trường cần tổ chức các lớp bồi dưỡng, tập huấn, nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ, giảng viên về nội dung, ý nghĩa của việc gắn học với hành, từ đó từng bước nâng cao trách nhiệm và kỹ năng thực hiện nguyên tắc này một cách khoa học, sáng tạo. Cùng với đó, học viên cũng cần được giáo dục, nâng cao nhận thức về vai trò chủ động, tự giác trong học tập và rèn luyện. Nhà trường cần xây dựng cơ chế, quy định rõ trách nhiệm của từng chủ thể trong việc triển khai vận dụng mối quan hệ học với hành, đồng thời giám sát, kiểm tra, đánh giá kết quả thực hiện để tạo ra sự chuyển biến tích cực. Việc nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể góp phần tạo ra nền tảng vững chắc để các giải pháp đổi mới nội dung chương trình, phương pháp đào tạo và phát huy vai trò người thầy, cán bộ quản lý, cũng như phát huy tính tích cực, tự giác của học viên được triển khai đồng bộ, hiệu quả.

Hai là, tiếp tục đẩy mạnh đổi mới nội dung chương trình, hình thức, phương pháp đào tạo học viên cấp phân đội theo phương châm gắn học với hành.

Đổi mới nội dung, hình thức và phương pháp đào tạo là yếu tố trọng yếu để hiện thực hóa tư tưởng Hồ Chí Minh về học và hành, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của công tác huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu trong điều kiện mới. Nghị quyết số 29-NQ/TW xác định rõ việc đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp đào tạo theo hướng phát triển năng lực và phẩm chất người học, trong đó “học đi đôi với hành, lý luận gắn với thực tiễn” là nguyên tắc cơ bản. Cùng với đó, Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng nhấn mạnh: “Tiếp tục đổi mới đồng bộ mục tiêu, nội dung, chương trình, phương thức, phương pháp giáo dục và đào tạo theo hướng hiện đại, hội nhập quốc tế, phát triển con người toàn diện, đáp ứng những yêu cầu mới của phát triển kinh tế -

xã hội, khoa học và công nghệ, thích ứng với cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư”⁽³⁾. Nghị quyết số 71-NQ/TW ngày 22/8/2025 về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo cũng nhấn mạnh: Giáo dục, đào tạo phải bảo đảm “học đi đôi với hành”, “lý thuyết gắn liền với thực tiễn”, “nhà trường gắn liền với xã hội”.

Thực hiện những quan điểm chỉ đạo trên, Nhà trường cần rà soát, điều chỉnh chương trình đào tạo theo hướng giảm tải lý thuyết suông, tăng cường các nội dung thực hành, huấn luyện, diễn tập sát với đặc điểm nhiệm vụ và môi trường thực tế mà học viên sẽ công tác. Điều này giúp học viên không chỉ nắm vững kiến thức mà còn có khả năng vận dụng linh hoạt, sáng tạo trong xử lý các tình huống thực tiễn. Phương pháp đào tạo cần đổi mới toàn diện, theo hướng phát huy tính chủ động, sáng tạo, tự giác của học viên. Việc áp dụng phương pháp dạy học tích cực như thảo luận nhóm, mô phỏng tình huống, thực tập, diễn tập... sẽ tạo môi trường học tập đa dạng, sinh động, giúp học viên phát triển kỹ năng thực hành, tư duy phản biện và năng lực giải quyết vấn đề. Hình thức đào tạo cũng cần đa dạng hóa, linh hoạt tổ chức xen kẽ giữa lý thuyết và thực hành, học trên lớp và học ở thực địa, nhằm tạo điều kiện để học viên có cơ hội trải nghiệm, thực hành thực tế. Đồng thời, Nhà trường cần tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong đào tạo, ví dụ sử dụng phần mềm mô phỏng huấn luyện, bài giảng điện tử để nâng cao chất lượng và hiệu quả học tập.

Việc đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp đào tạo cần được thực hiện có kế hoạch, bài bản, có sự phối hợp chặt chẽ giữa các khoa, bộ môn và các đơn vị để bảo đảm tính thống nhất, hiệu quả và bền vững. Đây cũng là yêu cầu trong chủ trương đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo của Đảng, trong đó nhấn mạnh đổi mới nội dung chương trình, phương pháp dạy học phù hợp với yêu cầu thực tiễn và phát triển năng lực người học.

Ba là, phát huy vai trò người thầy và cán bộ quản lý trong đào tạo học viên cấp phân đội theo tư tưởng Hồ Chí Minh về giải quyết mối quan hệ giữa học với hành.

Người thầy và cán bộ quản lý giữ vị trí trọng tâm, quyết định trực tiếp đến chất lượng

đào tạo và việc vận dụng thành công tư tưởng Hồ Chí Minh về mối quan hệ học với hành. Vai trò của họ không chỉ là truyền đạt kiến thức mà còn là tấm gương đạo đức, phương pháp và tinh thần trách nhiệm trong đào tạo. Theo tư tưởng Hồ Chí Minh, người thầy phải “vừa hồng, vừa chuyên”, vừa có kiến thức chuyên môn sâu sắc, vừa có phẩm chất đạo đức cách mạng và tác phong mẫu mực. Đội ngũ giảng viên trong quá trình giảng dạy phải luôn gắn lý luận với thực tiễn, vừa dạy học, vừa rèn luyện để làm gương cho học viên noi theo. Nhà trường cần tập trung bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm và kỹ năng thực tiễn cho đội ngũ giảng viên, đồng thời tạo điều kiện giúp đội ngũ này trải nghiệm các mô hình, đi thực tế để hiểu rõ đặc điểm và yêu cầu thực tiễn công việc sau khi ra trường của học viên.

Cán bộ quản lý giữ vai trò to lớn trực tiếp tới nâng cao hiệu quả việc vận dụng kiến thức vào thực hành của học viên. Họ là người lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành toàn diện hoạt động của học viên, đảm bảo mọi hoạt động thực hiện gắn học với hành một cách khoa học, hiệu quả. Cán bộ quản lý còn ảnh hưởng trực tiếp tới nhân cách và phương pháp công tác của học viên. Để phát huy vai trò của cán bộ quản lý ở đơn vị, Nhà trường cần làm tốt công tác lựa chọn học viên sau khi tốt nghiệp được giữ lại công tác; tổ chức tập huấn, bồi dưỡng kỹ năng và kinh nghiệm quản lý cho cán bộ; thường xuyên đánh giá, rút kinh nghiệm và sàng lọc đội ngũ cán bộ quản lý; cần có cơ chế, chính sách phù hợp để khuyến khích, động viên những cá nhân có thành tích xuất sắc trong đổi mới công tác đào tạo. Điều này tạo động lực thúc đẩy sự sáng tạo, đổi mới liên tục nhằm nâng cao chất lượng giáo dục quân sự.

Việc phát huy vai trò của đội ngũ giảng viên và cán bộ quản lý không chỉ phù hợp với tư tưởng Hồ Chí Minh mà còn là nội dung quan trọng được Đảng ta đặc biệt quan tâm trong các văn kiện về nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo, nhằm xây dựng đội ngũ cán bộ, giảng viên “vừa hồng, vừa chuyên”, đáp ứng yêu cầu công tác trong tình hình mới.

Bốn là, phát huy tính tích cực, tự giác của học viên trong vận dụng kiến thức vào quá trình học tập, rèn luyện.

Tinh thần tự giác, tích cực học tập và vận dụng kiến thức vào thực tiễn là nhân tố quyết định sự thành công của việc gắn học với hành trong đào tạo học viên cấp phân đội. Chỉ khi học viên thực sự chủ động, tích cực học tập và rèn luyện mới hình thành được phẩm chất, kỹ năng, năng lực thực tế đáp ứng yêu cầu công tác. Tư tưởng Hồ Chí Minh đặc biệt nhấn mạnh vai trò của người học và cho rằng học viên phải là trung tâm, là chủ thể của quá trình học tập, phải phát huy tinh thần tự học, tự rèn cũng như vận dụng kiến thức một cách sáng tạo. Nhà trường cần tạo môi trường học tập thân thiện, thuận lợi để khuyến khích học viên phát huy tính tự giác, sáng tạo, xây dựng các hình thức học tập tích cực như học nhóm, thảo luận, diễn tập mô phỏng để tăng cường vận dụng kiến thức. Đội ngũ cán bộ, giảng viên cần đồng hành, hướng dẫn, khích lệ học viên phát huy tối đa tính tích cực trong học tập, có cơ chế đánh giá toàn diện không chỉ dựa vào kết quả lý thuyết mà còn căn cứ vào khả năng vận dụng kiến thức, kỹ năng thực hành. Hệ thống khen thưởng minh bạch, công bằng sẽ tạo động lực mạnh mẽ thúc đẩy học viên nâng cao ý thức tự học và thực hành.

Công tác giáo dục chính trị, tư tưởng và rèn luyện đạo đức cách mạng phải thường xuyên được coi trọng. Hoạt động này giúp học viên nhận thức sâu sắc vai trò, trách nhiệm của người sĩ quan cách mạng trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc, từ đó nâng cao ý thức tự giác, quyết tâm phấn đấu hoàn thiện bản thân cả về phẩm chất và năng lực... Đây là một trong những giải pháp then chốt để vận dụng thành công tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm của Đảng trong giáo dục và đào tạo, góp phần xây dựng đội ngũ sĩ quan cấp phân đội đủ năng lực, phẩm chất, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của nhiệm vụ quân sự trong tình hình mới./.

Ghi chú:

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 12, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.647.

(2) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 4, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.38.

(3) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.136.